NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13369

VEN EST DI MAME?

Abraham Reisen

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

בּאַוועגלעכע כרעסטאָמאַטיע,
צונויפגעשטעלט פון ש. באַסטאָמסקי.

אברהם רייזען

1) ווען עסט די מאַמע?
2) די נײַע לאַטע

(דערציילונגען).

ווילנע
פארלאַג „נײַע יידישע פאָלקסשול"
1933

Printed in Poland.

Wypisy żydowskie w zeszytach,

złożone przez S. BASTOMSKIEGO

A. REJZEN.

1) "**Wen est di mame?**" 2) "**Di Naje late**"

Druk. „Express" Wilno, Wielka 33

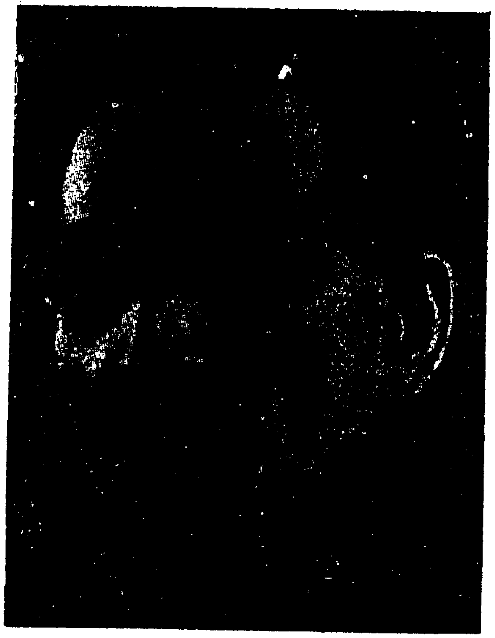

אברהם רייזען.

ווען עסט די מאַמע?

אַז מלאָכים קענען ניט עסן, ווען זיי זיינען אפילו פאַרשטעלט פאַר מענטשן און געפינען זיך אויף דער ערד, — דאָס האָט דער קליינער זיבן־יעריקער לייבעלע געוווּסט פון חומש. „ויאכלו" — האָט דער רבי געגעבן צו פאַרשטיין, קוקנדיק אין רש"י — ויאכלו — און זיי האָבן זיך געטאָן מאַכן אַזוי ווי זיי וואָלטן געגעסן...

אָבער, אַז אַ מענטש זאָל קענען לעבן און נישט עסן — דאָס האָט לייבעלע ניט געקענט באַגרייפן.

לייבעלע ווייס ניט, ווי אַזוי דער געדאַנק איז צו אים געקומען. נאָר איינמאָל גיט ער זיך אַ כאַפּ:

— וואָס איז דאָס? ער זעט קיינמאָל נישט, אַז די מאַמע זאָל עסן...

ניין! מסתמא איז ער אַ נאַר, מע וועט פון אים לאַכן... וואָס הייסט, זי עסט ניט! פאַרוואָס זאָל זי עפּעס ניט עסן? אין שטוב איז דאָך שטענדיק דאָ ברויט און אוגערקעס און רעטעך. און אינדערפרי קאָכט מען קאַרטאָפל און אַמאָל אַ קרופּניק. ביינאַכט, איידער מע גייט שלאָפן, עסט מען וועטשערע. אין דער וועטשערע לייגט אַמאָל אַריין די מאַמע אַ שטיקל פלייש און גיט עס אַוועק דעם טאַטן, כאָטש בעסער וואָלט געווען, אַז די מאַמע זאָל דאָס שטיקעלע פלייש אויפעסן, אָדער, נאָך בעסער, זיי זאָלן זיך עס טיילן: דעם טאַטן אַ שטיקעלע און דער מאַמען אַ שטיקעלע. די קינדער דאַרפן טאַקע אין דער וואָכן ניט עסן קיין פלייש. שבת — יאָ. שבת גיט מען שוין אַלעמען צו שטיקלעך פלייש...

שאַ...—גיט ער זיך אַ כאַפּ...—און שבת עסט דען די מאַמע? אָבער דער געדאַנק איז אים איינגעפאַלן ערשט מאָנטאָג. ביז שבת איז אַזוי לאַנג צו וואַרטן... ער מוז :ען, ווען עסט זי...

און לייבעלע באַשליסט, אַז ער וועט פון היינט אָן אָנהייבן היטן די מאַמען.

ער מוז זי זען אַמאָל עסן...

לייבעלע האָט די מאַמען אַזוי ליב. זי איז אַזאַ גוטע. אינדערפרי, אין חדר גיט זי אים „מיט" אַלע טאָג ברויט מיט אַ קאָפּיקע מזומן, ער זאָל עפּעס קויפן צום ברויט. אָבער לייבעלע איז טאַקע נישט קיין נאַר. ברויט אַליין, אַז מע טונקט עס אין זאַלץ און מע פאַרטרינקט מיט וואַסער, איז דאָך אויך גוט און די קאָפּיקעס קלייבט ער טאַקע... אַז עס וועט קומען פאַר פסח, וועט ער קויפן אַ היטעלע...

אָבער ווען עסט פאָרט די מאַמע?..

אינדערפרי, אַז ער שטייט אויף, זעט ער, ווי די מאַמע שטייט ביים אויוון און רוקט איין טעפּל אַריין, דעם אַנדערן אַרויס. די מאַמע איז אַזאַ בריה! און „ווילקעס" האָט זי אַלערליי! פאַרן גרויסן טאָפּ האָט זי אַ גרויסע ווילקע, פאַרן קליינעם — אַ קליינע. און פאַרן מיטלסטן טאָפּ—אַ מיטלסטע ווילקע... אַז זי נעמט אַרויס אַ טאָפּ, באַטראַכט זי עס און בלאָזט אָפּ דעם שוים און שטעלט אַריין צוריק... וואָס קאָכט זי אין די טעפּ?.. איין טאָפּ, ווייס ער שוין, איז הייסע וואַסער אַליין. „אַ שטוב", זאָגט די מאַמע, — „ברויך האָבן הייסע וואַסער..." דער צווייטער טאָפּ איז אַוואַדע מיט

קאַרטאָפל, וואָס אויב זי זיינען צעשניטענע און מיט וואַסער, הייסט עס: „פיש־קאַר־טאָפל"... קיין פיש איז דאָרטן ניטאָ.. פיש עסט מען דאָך נישט אין דער וואָכן... „פיש" — זאָגט די מאַמע — „איז פייער און פלאָם!"... אָבער פיש־קאַרטאָפל אָן פיש איז אויך גוט... די מאַמע איז אַ גרויסע בריה, דאָס ווייס ער יאָ...

אָבער פאַרוואָס עסט זי ניט?..

זי דערלאַנגט בלויז דאָס עסן; זי אָבער ווען עסט? ער וועט זי איצט היטן...

ער שטעלט זיך דאַווענען. לייבעלע איז שוין אַ בחור פון זיבן יאָר און מוז שוין דאַווענען... ער הייבט אָן פון „ברוך שאמר" און זופט אַזוי ביסלעכווייז ביז די הללויהס.. דעם אמת געזאָגט, היפּערט ער שטיקער איבער... אָבער די קריאת־שמע זאָגט ער שוין פּאַמעלעך, מיט כוונה און שטעלט זיך שמונה־עשרה. אָבער ער קוקט אַלץ צום אויוון, וווּ די מאַמע שטייט... ער מוז זי היטן: אפשר וועט ער זי כאַפּן, ווי אַזוי זי עסט. אויסער, וואָס דאָס וואָלט פאַר אים אַ שמחה געווען, וואָלט דאָס פאַר אים אויך געווען אַ חידוש: די מאַמע עסט!

ער האָט זי קיינמאָל נישט געזען עסן...

אָבער עס איז דאָך אוממעגלעך! ווערט ער בייז אויף זיך אַליין. זי מוז דאָך עסן. אַז מע עסט ניט, קען מען דאָך ניט לעבן...

נאָר אָט האָט ער אָפּגעדאַווענט... די מאַמע רופט זיך אָן:

— שוין, לייבעלע, אָפּגעדאַווענט?

— יאָ — זאָגט לייבעלע טרויעריק, קוקנדיק דער מאַמען אין די שוואַרצע גוטע אויגן אַריין...

— נו, וועל איך דיר געבן עסן, וועסטו גיין אין חדר.

— מאַמע... רופט זיך אָן לייבעלע.

— וואָס איז?

— דו האָסט שוין געגעסן...

— וואָס פרעגסטו עפּעס — וווּנדערט זיך די מאַמע און גלעט אים איבערן קעפּל.

— איך וויל וויסן... בעט זיך לייבעלע, ניט נאָך זיין שטייגער...

— אַנטקעגן וואָס פרעגסטו עס? — וווּנדערט זיך די מאַמע נאָך מער...

— איך... וויל... ניין, איך קיינמאָל ניט געזען... נאָר ער האַקט זיך אָפּ און אַנקוקנדיק דער מאַמעס בלאַס פּנים מיט די איינגעפאַלענע באַקן, צעוויינט ער זיך...

די מאַמע ווערט גערירט, זי גלעט אים איבערביידע בעקלעך און ענטפערט אים מיט אַ שמייכעלע:

— נאַרעלע, איך האָב שוין געגעסן... איך עס, ווען קיינער זעט ניט...

לייבעלע ווערט אויפגעלעבט... הייסט עס, זי עסט יאָ, נאָר דעמאָלט, ווען קיי־נער זעט ניט...

און ער באַשליסט, אַז ערשט איצט וועט ער זי נעמען היטן און כאַפּן זי עסנדיק.

ער מוז זען, ווי זיין ליבע גוטע מאַמע, וואָס קאָכט און באַקט און זעט אַלעמען צו, ווי אַזוי זי עסט אַליין אַמאָל...

דעם־עלבן אָוונט האָט זיך לייבעלע געלייגט שלאָפן פריער ווי אַלע מאָל. גע־זאָגט האָט ער, אַז דער קאָפּ טוט אים וויי. אָבער אויסן איז ער געווען אויפצוכאַפּן זיך אינדערפרי און פון בעט אַרויס זען, וואָס טוט די מאַמע אינדערפרי...

די גאַנצע נאַכט האָט ער געשלאָפן אומרויק, מורא האָבנדיק ניט צו פאַר־

שלאָפן דער מאַמעס אויפשטיין. די מאַמע שטייט דאָך אויף אַזוי פרי, פריער פאַ״ן טאַטן אפילו. אַלע שעה האָט ער זיך אויפגעכאַפּט און געהיט דער מאַמעס בעט. ערשט ווען די הענער האָבן גענומען קרייען, האָט ער געזען, ווי אַזוי די מאַמע וועקט זיך, שטעלט זיך אויף, קוקט אַרויס אין פענצטער און קריכט אַרויס פון בעט...

אַרויסגייענדיק פון בעט, גייט זי צו צו זיין בעט... ער דערשרעקט זיך און מאַכט צו פעסט די אויגן, זי זאָל ניט זען, אַז ער שלאָפט ניט און היט זי.

די מאַמע דעקט אים בעסער צו און מורמלט שטיל: „שלאָף, מיין זון, קאַלט!" און זי הייבט זיך אָן אָנצוטאָן...

אַז זי איז שוין אָנגעטאָן, וואַשט זי די הענט און דאָס פּנים און זאָגט ברכות מיט אַ זיסן אומעטיקן ניגון... לייבעלע איז פון דעם ניגון זייער געריהרט. אַזאַ שיינער ניגון! נאָך שענער ווי דער טאַטע דאַווענט! נאָר די ברכות דויערן ניט לאַנג.

ווייבערשע ברכות! — טראַכט לייבעלע — אַזוינע קורצע! און עס טוט ווי באַנג, וואָס זיין גוטע מאַמע האָט אַזוי ווייניק צו „זאָגן". דער טאַטע, אַז ער שטייט אויף, זאָגט ער אַזוי פיל... זאָגט און זאָגט נאָכאַנאַנד... אָבער וואָלט זי כאָטש געגעסן, וואָלט אים שוין נישט געאַרט!...

און לייבעלע פאָלגט נאָך מיט די אויגן יעדע באַוועגונג פון דער מאַמען...

אָט נעמט זי זיך הייצן דעם אויוון. די האָלץ לייגט זי נאָך אַריין פאַרן שלאָף. איצט לייגט זי נאָר צו קליינע העלצעלעך, צינדט אָן אַ שוועבעלע, וואָס זי נעמט אַראָפּ פון קוימען, און אַזוי ווי לייבעלעס בעטל איז פונקט קעגן אויוון, זעט ער, ווי דאָס פייער ברענט פאַמעלעך און אָן חשק.

די מאַמע הייבט אָן צו בלאָזן אין אויוון אַריין. נאָך יעדן בלאָז גיט זי אַ הוסט און נאָך יעדן הוסט קומט אַ שווערער לאַנגער זיפץ...

לייבעלען שניידט דער מאַמעס זיפץ ווי מיט אַ מעסער דאָס האַרץ... ער שרייט שיר פאַר רחמנות נישט אויס: מאַמע!

ער האַלט זיך אָבער איין. מע דאַרף צוקוקן ווייטער.

לייבעלע זעט, ווי דאָס פייער אין אויוון ברענט שוין העלער, פרייער און לוס-טיקער. דאָס מאַכט אים אויך פריילעכער... ער וואָלט איצט אַזוי געוואָלט אויפשטיין און זעצן זיך ביים אויוון! עס איז אַזוי-שיין... נאָר די מאַמע וועט זיך חידושן און וועט אים פרעגן: וואָס עפּעס אַזוי פרי? — אַלע שלאָפן נאָך...

און אָט זעט ער, ווי די מאַמע נעמט די צוויי עמער מיטן קאַראָמיסלע, טוט אָן דעם קאַראָמיסלע אויף די דאַרע אָקסלען אירע, הענגט אויף זיי די עמער און רוקט זיך שטיל אַרויס פון שטוב...

— אַ טייערע מאַמע! — וויינט לייבעלעס האַרץ — אַלץ זי — פאַרוואָס העלפט מען איר נישט!

אָ, אַז ער וועט ווערן אַ גרויסער, וועט ער איר ניט לאָזן גיין נאָך וואַסער...

און ער ליגט אין בעט און טראַכט וועגן זיין ליבער מאַמע, וואָס האָרעוועט אַזוי פיל, און עסן עסט זי גאָרנישט...

אָבער עסן מוז מען דאָך! קען ער זיך ניט באַרויִקן. אפשר זאָל ער זאָגן, אַז ער איז קראַנק און היינט ניט גיין אין חדר... אַ גאַנצן טאָג וועט ער זיצן אין שטוב און היטן די מאַמע און וועט אפשר דע־זען, ווי אַזוי זי עסט, כאָטש איינמאָל... עס וואָלט פון אים אַזאַ זאָרג אַראָפּ...

די מאַמע קומט באַלד צוריק מיט די צוויי עמער וואַסער, זעצט זיך צו טאַקע

אויף זיין בעטל און סאָפּעט שווער. לייבעלע מאַכט זיך, ווי ער שלאָפט שטאַרק און כראָפּעט אפילו... ענדלעך שטייט די מאַמע אויף, גיסט אָן עטלעכע טעפּ מיט וואַסער און שכּעלט זיי איינציקווייז אַריין אין אויוון...

דורך די קליינע פענצטערלעך רייסט זיך שוין אַריין דער שיין פון נייעם האַרבסט-טאָג, אַן אומעטיקער און אַ שווער-פאַרטראַכטער... די צוועלף-יעריקע שוועסטערל, וואָס שלאָפט אין צווייטן ווינקל ביים פענצטער, וועקט זיך שוין, זעצט זיך אויף און מיט צעפּודלטע האָר שפּרינגט זי פלוצים אַראָפּ פון בעט אין איין העמד, אַ באָרוועסע, און שטעלט זיך אין מיטן שטוב...

לייבעלע קוקט אויף דער שוועסטער, מיט וועלכער ער איז נישט בשלום צוליב געוויסע סיבות. דערצו איז ער אויף איר בייז, וואָס זי איז שוין אויפגעשטאַנען און זי וועט אים שטערן צו היטן די מאַמען...

נאָר אָט כאַפּט זיך שוין אויף דער טאַטע. דער טאַטע טוט זיך באַלד אָן, וואַשט זיך און הייבט אָן צו זאָגן און זאָגן... אָבער אָן אַ ניגון, נאָר אַזוי — אַ מין מאָלן מיט דער צונג... לייבעלען געפעלט עס ניט: דער מאַמעס ברכות זיינען שענער געווען: די מאַמע זאָגט עפּעס אַלץ אויף יידיש... „דערבאַרעמדיקער גאָט, האַרציקער טאַטע"... לייבעלע האָט עס ליבער...

נאָר אָט איז שוין דער טאַטע אויף פאַרטיק. ער נעמט שוין אַראָפּ דעם טלית און תפילין און אָן אַ וואָרט דער מאַמען צו זאָגן, גייט ער אַוועק דאַוונען...

די מאַמע ברומט אים צו:

— קום, זלמן, פריער, דער אָנבייסן וועט קאַליע ווערן...

— גוט! — ברומט אַרויס דער טאַטע, פאַרמאַכנדיק די טיר.

לייבעלען, פון ניט שלאָפן רייַק די וואַכס, באַפאַלט ענדלעך אַ מידיקייט. ער שטרענגט זיך אָן נאָך צו ליגן. ער באַשליסט בלויז איינמאָל צוצומאַכן די אויגן... אָבער ער ווערט איינגעשלאָפן...

אַז ער הייבט זיך אויף, איז שטאַרק שפּעט...

די מאַמע רופט אים שוין צו:

— שטיי אויף, לייבעלע, צייט אין חדר גיין...

— אוי! גיט ער זיך אַ כאַפּ, קוקט אָן דער מאַמען, ווי זי שטייט ביים אויוון און קאָכט אָנבייסן...

ער האָט פאַרשפּעטיקט — גיט איינגעהיט...

ער טוט זיך שנעל אָן און נעמט ניט אַראָפּ קיין אויג פון דער מאַמען.

אָט קומט שוין דער טאַטע פון דאַוונען. די מאַמע הייסט זיך וואַשן... זי שלעפּט טעפּ פון אויוון... איינעם אַריין, דעם אַנדערן אַרויס... אין אויוון קומט פאָר אַ גאַנצע באַוועגונג. מאַנכע טעפּ שווימען אַרויס מיט אַ ווילדן סאָרט שוים, מאַנכע לויפן איבער די בּרעגעס און דאָס איבערגעלאָפענע זידט און קאָכט מיט גרויס גרימצאָרן... מאַנכע זיינען שוין האַלב אויסגעזאָדן און אומזיסט הייבן זיי זיך, דעם אייבערשטן ברעג קענען זיי ניט דערלאַנגען...

— נו, וואָס געדויערט עס אַזוי? — ברומט דער טאַטע...

און די מאַמע הייבט זיך אָן צוצואיילן... זי דערלאַנגט דעם באַליבטן מאכל — פיש-קאַרטאָפל, און זי גיט צו מיט אַ גוטן שמייכעלע:

— די פיש איז אין טייך!...

און גייט אַוועק ווידער צום אויוון...

מיין גאָט!—וויינט אין לייבעלען דאָס האַרץ...—אַזוינע גוטע פיש־קאַרטאָ־ל! פאַרוואָס עסט ניט די מאַמע?...

— און אפשר האָט זי שוין געגעסן, אָט דאַמאָלס, ווען איך בין איינגעדרעמלט — טראַכט לייבעלע און מאַכט זיך פאָרווורפן, וואָס ער האָט ניט געקענט זיך איינהאַלטן און האָט פאַרשלאָפן.

און דער געדאַנק פלאָגט אים נאָך שטאַרקער: — ווען עסט די מאַמע?

ער נעמט זיך ווידער פאַר צו כאַפּן זי אַמאָל עסן...

אין מיטן וואָך איז טאַקע אוממעגלעך — איז ער זיך מיאש פון כאַפּן זי עסן אין מיטן וואָך... — אָבער שבת — מוז ער זי זען עסן!

ער וויל אַזוי זען, ווי אַזוי עסט די מאַמע?

„איך עס, ווען קיינער זעט ניט“! — קלינגט אים דער דאַמאָלסדיקער ענטפער...

אָבער זי האָט דערביי עפּעס מאָדנע געשמייכלט... דער דאָזיקער שמייכל שוועבט אים פאַר די אויגן און שרעקט אים. עס איז עפּעס ניט גלאַט...

— ווען עסט די מאַמע?

די נײַע ראָטע

יאַנקעלע איז אַ ייִנגעלע פון זיבן יאָר. נאָר זען זעט ער אויס ווי צען יאָר. אָבער דערין איז ניט ער נעבעך שולדיק, נאָר די איבערגענייטע קאַפּאָטקעלע זייִנע. זי עלטערט אים פאַר דער צייט. זי איז אויף אים זייער ברייט און לאַנג. בשעת מע האָט זי איבערגענייט פאַר אים, האָט די מאַמע בדעה געהאַט, עס זאָל קלעקן אויף עטלעכע יאָר, ווייל דאָס קינד האַלט אין וואַקסן. אויך דאָס היטעלע זייִנס איז אַן אַלטס און אַ גרויס, — פון טאַטנס קאָפּ, — און ער זעט אין זיי אויס עלטער אויף שטאַרקע דריי יאָר. דער טאַטע זייִנער, ווען ער איז אין גוטן הומאָר, רופט אים „באַלעבעסעלע"... און יאַנקעלע איז צופרידן.

ניט גוט איז אָבער מיט יאַנקעלעס הייזעלעך. זיי זייִנען געווען זייער קורץ. די לעצטע צייט זייִנען די „קאַלאָשעס" פון זיי צעפליקט געוואָרן און ביי יאַנקעלען האָט זיך נעבעך די הוילע קני אַרויסגעזען. די מאַמע האָט דורכן ווינטער ניט איינמאָל דערמאָנט איר חייקלען:

— וואָס וועט זיין, חייקל, מיט אַ פּאָר הייזעלעך פאַר יאַנקעלען? — די זייִנען דאָך שוין צעבערעקלט געוואָרן.

און חייקל פלעגט אַ קוק טאָן אויף יאַנקעלען, אים הייסן באַווייזן. יאַנקעלע פלעגט אויפדעקן די פּאָלעס און אויסשטעלן די פיסלעך, דער טאַטע פלעגט מיט גרויס מבינות באַטראַכטן די „ריסן" אין די הויזלעך און פלעגט ענטפערן:

— מע דאַרף זען מאַכן...

און אַ גאַנץ ווינטער האָט מען אַלץ געזען צו מאַכן... עס איז אָבער אַ שווערער ווינטער געווען, מע האָט זעלטן אַ מזומנעם גראָשן אין שטוב געזען, און מע האָט ניט געמאַכט.

נאָך פורים האָט יאַנקעלע שטאַרק גענומען מאָנען:

— מאַמע, ניי מיר הייזעלעך... מאַמע!

און די מאַמע האָט פאַרזיכערט, אַז ווי מע וועט נאָר אָפּבאַקן מצה, איז די ערשטע זאַך יאַנקעלען מאַכן הייזעלעך.

און דער טאַטע האָט אויך געזאָגט, אַז ווי נאָר די מצה וועט זיין אין שטוב, וועט מען גיין אין קראָם און נעמען פאַר אַלע קינדער סחורה און פאַר יאַנקעלען אויף הויזעלעך און אפשר אַ היטעלע וועט מען אים אויך קויפן...

מע האָט מצה קוים אָפּגעבאַקט. עס איז געבליבן אַ וואָך צו פסח און אין שטוב איז קיין גראָשן ניטאָ. חייקל האָט אָפּגעלייגט גיין אין קראָם אויף נאָך פסח.

— נאָך פסח וועט זיך אם ירצה השם ווייזן אַרבעט! — האָט ער מיט בטחון געזאָגט. חייקל האָט געהאַט אַ מלאָכה אין האַנט — אַ מאָליער איז ער געווען — און בטחון אין האַרצן...

— וויל הויזעלעך! — האָט יאַנקעלע זיך געוואָרפן מיט אַ געוויין אַ פּאָר טעג פאַר פסח.

— ני, יאַנקעלע, וויינען טאָר מען ניט! אין ווינקעלע שטייט דער בעזעם... האָט חייקל געסטראַשעט.

דער בעזעם איז אפילו געווען אַן אַלטער; די ריטלעך — צעדאַרטע, און יאַנקעלע

איז געווען מסופק, צי וועט די עלטערע שוועסטער, וואָס היט דעם בעזעם ווי דאָס אויג פון קאָפּ, לאָזן רירן אַ ריטעלע — דאָך איז ער באַלד שטיל געוואָרן.

אויף מאָרגן האָט ער אָבער זיך נאָך שטאַרקער פונאַנדערגעוויינט:

— ניי מיר הייזעלעך, מאַמע! האָסט דאָך צוגעזאָגט!

און יאַנקעלע האָט אָפּגעדעקט די פּאָלעס און ווייגענדיק אָנגעוויזן:

— זע, זע, צעריסן!... איך שעם זיך.

— וואָלסט אפשר זען צו קריגן עפּעס אויף הויזלעך...— האָט די מאַמע זיך געווענדעט צו חייקלען.

— אפשר גיין גנבענען?!— האָט חייקל איראָניזירט.

— ווייסטו גאָר וואָס, יאַנקעלע?— האָט די מאַמע פלוצים ווי ערוואַכט — איך וועל דיר לייגן אויף די הויזעלעך לאַטעס, אַז עס וועט זיין שענער ווי נייע...

— טאַקע?— האָט יאַנקעלע מיט ליכטיקע אייגלעך געפרעגט.

— אויף נאמנות, מיין קינד... וועסט זען. באַלד וועל איך אַרויסנעמען דעם קאַסטן פון אונטערן בעט. דאָרטן ליגט ביי מיר אַוואַדע אַ האַלב אַרשין קאָרט, פיינע, אין „קעסטעלעך“!—

— אין קעסטעלעך! — האָט יאַנקעלע זיך נאָך מער דערפרייט.

שוין לאַנג, אַז ער האָט חשק צו אַזאַ סאָרט בגד, נאָר ער האָט גאָר קיינמאָל ניט געהאַט קיין העזה צו טראַכטן פון אַזאַ גליק.

און די מאַמע האָט אַרויסגענומען דעם קאַסטן פון אונטערן בעט און זיך גענומען זוכן דאָס שטיקל קאָרט אין „קעסטעלעך“. זי האָט עס געפונען און געוויזן חייקלען און יאַנקעלען.

אַן אַנטיק אין דער וועלט! — האָט חייקל אויסגעשריען, כדי אָפּצונאַרן נאָך מער יאַנקעלען, — עס וועט זיין גאָר רייך. האָט ער געדריקט ווערטער און געשמורעט מיט די אויגן צום ווייב.

און יאַנקעלע איז געווען אויפן זיבעטן הימל. דאָס שטיקל סחורה האָט אים אַנטציקט. ער האָט זיך גענומען ציילן די קעסטעלעך.

— איינס... צוויי... דריי... פיר... אוי, סאַראַ פולע קעסטעלעך!

— היינט ביינאַכט וועל איך דיר פאַרריכטן, בשעת דו וועסט שלאָפן.

— עס וועט זיין שיין! — האָט יאַנקעלע מיט אַ שיינענדיקן פנים געזאָגט האַלטנדיק דאָס שטיקל סחורה.

— מאַמע, ווו האָסטו דאָס גענומען?

— עס ליגט שוין ביי מיר לאַנג. איך האָב זיך גאָר פאַרגעסן.

ביינאַכט האָט יאַנקעלע אויסגעטאָן די הויזעלעך, זיך געלייגט אין בעט און די מאַמע האָט זיך גענומען צו דער גרויסער רעפּאַראַציע... איר שטערן האָט זיך געקנייטשט, די אויגן האָבן געגלאָצט און דער מוח האָט געאַרבעט..

יאַנקעלע איז געלעגן אין בעט און האָט ניט געקענט איינשלאָפן. אַלע ווײַלע האָט ער פון בעטל געפרעגט:

— נו, מאַמע, באַלד...

— שלאָף, שלאָף, מיין קינד, עס וועט נאָך געדויערן.

נאָר שווער איז יאַנקעלען געווען איינצושלאָפן. דאָרטן ביים טיש זיצט די מאַמע איבער זיינע הייזעלעך, וועלכע דאַרפן כגולגל ווערן אין עפּעס אַזוינס, וואָס זיין

מוחל קען זיך בשום אופן ניט פאַרשטעלן... און די רעיונות האָבן אים שלאָפן ניט געלאָזט.

אויף מאָרגן פרי, ערב פסח, האָט די מאַמע יאַנקעלען געוועקט:

— שטיי אויף, מיין זון! איך האָב דיר פאַרטיק געמאַכט די הויזעלעך.

— וואָסערע הויזעלעך? — האָט זיך יאַנקעלע רייבנדיק די פאַרשלאָפענע אייגלעך געפרעגט.

— דיינע הייזעלעך פאַרריכט.

אז ער האָט די אייגלעך גוט אויסגעריבן און זיך גוט אויסגעקראַצט די רעכטע און לינקע זייט פלייצע, איז ער ערשט געקומען צו זיך און זיך דערמאָנט אָן דעם נעכטיקן האַלב־אַרשין קאָרט אין די „קעסטעלעך" און זיין פנימל האָט גענומען שיינען.

— שיין עפּעס? האַ, מאַמע? — האָט ער אויסגעשטעלט זיינע אייגלעך...

— אַן אַנטיק! — האָט די מאַמע געשמייכלט — נאַ טו אָן. —

יאַנקעלע האָט אויף גיך זיי אָנגעטאָן און אָנגעהויבן צו באַטראַכטן מיט אַן ערנסט פנימל.

— אַזוי ווי ניי! — האָט ער אויסגעשריען טאַפּנדיק די צוויי גרויסע לאַטעס, וואָס אויף יעדער „קאַלאַשע".

— נאָך שענער! — האָט די מוטער ביטער געשמייכלט.

— טאַקע שענער! — האָט יאַנקעלע איינגעוויליקט. — מאַמע — האָט ער צום סוף באַמערקט — אָט די לאַטע איז אַ שענערע פאַר דער אַנדערער — זי איז אַ קיילעכ־דיקע, אַזוי ווי אַ ראָד...

— די אַנדערע איז אויך שיין, מיין זון... האָט די מאַמע אים געטרייסט.

ער האָט זיך פאַרזיכטיק איינגעוואַשן, ער זאָל חלילה ניט פאַרשפריצן די קיילעכדיקע לאַטע. עס האָט זיך אים אָבער ניט איינגעגעבן. די אמתע שיינע קיילעכדיקע לאַטע האָט זיך אַ ביסעלע פאַרשפריצט און יאַנקעלע האָט אַ ביסל צער דערפון געהאַט...!

באַלד האָט ער זיך אָבער אויסגעטריקנט, ווייל יאַנקעלע האָט זיך געשטעלט לעבן קוימען, וועלכן מ'האָט געברענט אויף פסח, און ער איז ווידער פריילעך געוואָרן.

ער האָט אָנגעטאָן די קאַפּאָטקעלע און — אוי ווי — ווידער אַ צער — די קאַפּאָטקעלע איז לאַנג און זי פאַרשטעלט אַזעלכע צוויי שיינע לאַטעס! אַז ער וועט אַרויסגיין אויפן גאַס שפּילן, וועלן די ייִנגלעך גאָר ניט זען...